

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič vrt do Din 2, do 100 vrt do Din 2.50, od 100 do 300 vrt do Din 3, večji inserati petič vrt do Din 4. — Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopis se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Upor proti svetu za narodno obrambo:

Srditi poulični boji v Madridu

Komunistični miličniki, pristaši odstavljene min. predsednika Negrina, so se uprli v več republikanskih mestih proti novemu svetu za narodno obrambo, da bi preprečili pogajanja z generalom Francom za sklenitev premirja

Madrid, 8. marca i. Poziv sveta za narodno obrambo v Madridu, naj prebivalstvo ohrani mir in red in se pokori njegovim odredbam, ni imel povsem zaželenega uspeha. Včeraj popoldne se je čulo še v raznih krajih mesta poulično streljanje. Proti večeru so se komunisti in anarhisti, ki se nočejo pokoriti svetu za narodno obrambo, zavarovali v hiše, odkoder so streljali na vojaštvo, ki jih je hotelo prisiliti k predaji.

Bilbao, 8. marca w. Kakor poročajo iz Madrida, se borba med republikanskimi miličniki nadaljuje. Svet za narodno obrambo se je moral poslužiti celo letal ter je bombardiral nekatere mestne okraje v Madridu, v katerih imajo Negrinovi pristaši premoč. Poulični boji so bili ponekod zelo krvavi, vendar pa so bili uporniki prebrani v mestne okraje ob periferiji. Več njihovih voditeljev, ki so jih ujeli, je bilo takoj ustreljenih. Baje so se upornikom pridružili tudi levičarski socialni demokrati. V Madridu so bili posebno hudi boji v severnem in vzhodnem delu mesta, od kod so skušali komunistični oddelki prodreti v središče mesta. Med boji so se posluževali tudi strojnici in celo topov. Mnogi mestni okraje so podobni pravemu bojišču ter so bili sestreljeni celi bloki hiš. Vsak promet je v Madridu postal nemogoč. Kdorkoli se pokaže na ulicah in cestah iz svojega skrivališča, ga aretirajo ali pa ustrelje.

Boji med komunisti in pristaši sveta narodne obrambe so bili razen v Madridu tudi v Guadalajari, Albaceti in Cuenci, kjer so komunisti zasedli skladišče municije. Čete na severnem delu bojišča so razorožile več komunističnih brigad. Okoli 50 komunističnih oficijerjev je bilo ustreljenih. V medsebojnih borbah so imeli tako komunisti kakor pristaši sveta za narodno obrambo hude izgube. Svet za narodno obrambo je odredil, naj se razdeli prebivalstvu orožje ter se pozove v borbo proti komunistom.

Bilbao, 8. marca AA. (DNB) Madridski radio je sredič objavil, da bo prenehal oddajati zaradi stalnega streljanja po ulicah. 10 komunističnih voditeljev je bilo ustreljenih. Komunistične čete razpolagajo s tanki, obojenimi s strojnimi puškami in lahki topovi. Borbe po ulicah Madrida med komunisti in četami generala Mijae so trajale vse noč.

Madrid, 8. marca AA. Union radio je objavil poročilo odbora za narodno obrambo, v katerem pravi, da so letala bombardirala komunistične čete. Republikansko letalstvo je ostalo zvesto svetu za narodno obrambo. Uprla so se samo tri ali štiri letala, s katerimi so pobeželi v inozemstvo komunistični voditelji Modesto, Lister, Uribe in Pastoriza.

Madridski radiopostaja, ki je prenehala sredi oddajati zaradi streljanja po ulicah, je začela po polnoči zopet oddajati. Predčana je bila izjava socialistične stranke, ki pravi, da je vojna končana in da je treba skleniti časten mir.

Lister v Franciji

Toulouse, 8. marca. AA. Sem je prispel z letalom polkovnik Lister. Izjavil je, da je vojak in da bo poslušal samo Negrina. Dodal je, da bo danes odpotoval v Pariz.

Republikansko brodoge v Bizerti

Bizerta, 8. marca i. Špansko republikansko brodoge, ki je predvčeršnjim naglo odplulo iz Cartagene, je včeraj ob 17. priplulo v Bizerto. Brodoge obstoji iz 11 enot, na čelu katerih so krizarke »Cervantes«, »Libertad« in »Mendez Munez«. Pri vstopu v luko so vse ladje razobesile republikansko zastavo. Francoske mornariške oblasti so takoj razorožile vse ladje, nato pa so krizarke in ostale enote pod vodstvom francoske krizarke »Duplex« krenile v notranjost luke, kjer je bil izvršen zadrževanje pregled mornarjev. Posadka teh vojniških ladij šteje 5000 mož, poleg teh pa je pribežalo iz Cartagene tudi več beguncev, med njimi 500 žensk in nekaj otrok. Zdravstveno stanje posadke je izvrstno.

Polkovnik Casado odpotoval k Francu

Madrid, 8. marca v. Polkovnik Casado se je ponoči po prejšnjem dogovoru in v polnem sporazumu z generalom Mijao odpeljal na mejo med nacionalistično in republikansko Španijo, odkoder je nato krenil v tabor generala Franca, da se pogaja o sklenitvi premirja.

Franco odklanja pogajanja za premirje

Burgos, 8. marca br. Francova vlada ni zavzela prijaznega stališča do novih vodi-

teljev republikanske Španije. Včeraj je izjavil po radiu v Salamanci zastopnik vlade generala Franca, da Franco odklanja zahteve generala Mijae. Nacionalistična Španija je tako močna, da se ji ni treba ozirati na pogoje republikancev. V ostalem je vlada v Burgosu spoznala prave namene republikanske junte v Madridu, za katerimi tičijo tuji agenti.

Priprave nacionalistov za ofenzivo proti Madridu se medtem nadaljujejo. Koncentracija več sto tisoč mož vzdolž madridske fronte je malone dovršena in se vsak čas pričakuje prvi sunki proti republikanskim postojankam.

Odmevi vojaškega prevrata v Madridu

Pariz, 8. marca AA. Havas. Današnji jutranji komentirajo najnovejšo dogodbo v Madridu. »Jour« pravi: Cilj, ki ga je Casado proglasil, je mir, sklenjen na podlagi pobotanja in neodvisnosti svobode. Če bremo apel generala Franca, iz katerega diha tako vidno človečanstvo, je jas-

no, da hoče tak mir tudi voditelj Španije, ki si želi obnove za vse njene otroke. Londonski dopisnik »Figaro« pa poroča, da je britanska vlada dobila vesti o pripravah za državni prevrat v Madridu. Vprašanje je zdaj samo to, kdaj bo general Franco sporočil, da nič več ne potrebuje italijanskih čet.

»Petit Journal« piše: Zdaj, ko je neizpodbitno, da se bodo mirovna pogajanja začela, naj se končajo uspešno ali ne, je volja velikanske večine španskega naroda, da ostane njegova domovina popolnoma neodvisna. Zakaj ne bi bili s tem zadovoljni, ko je to tudi v korist Francije?

»Petit Parisien« pravi: Španska državljanska vojna se bo v kratkem končala po zaslugi plemenitega generala Franca. Zdaj ko so komunisti izključeni, je politični program Madrida zelo podoben programu Burgosa. Voditelj nacionalistične Španije lahko napravi plemenito gesto proti vojakom, ki so se njegovi sovražniki, ki pa lahko postanejo njegovi pristaši. Sklenitev miru bo olajšana zaradi enodušne želje španskega naroda, da se konča strašna tragedija, ki je skoraj tri leta zalivala s krvjo Pirenejski polotok.

»Epoque«: Madridske spremembe so zbudile v Burgosu veliko zadovoljstvo. Z zadoščenjem ugotavljajo, da žive tudi v osrednji Španiji Španci, ki so prav tako nacionalni in se žele odkrižati tujega varstva. V tem je element sporazuma. Glede nove vladavine zastopata oba tabora različno stališče. Burgos si želi krepke oblasti, Madrid je pa proti fašizmu. Toda prvo je, da se vojna konča. Danes je še prezgodaj ugotoviti o novi vladavini. »Ouvree« piše: Polkovnik Casado je izjavil, da je pripravljen skleniti notranji mir na enem samem programu: Španija Špancem.

London, 8. marca AA. DNB. Listi računajo z bližnjim koncem španske državljanske vojne. »Daily Mail« priobčuje dopis svojega poročevalca iz San Sebastiana, da so se že začela pogajanja za sklenitev miru med nacionalistično vlado in generalom Mijao. »Times« svetuje republikancem, naj kapitulirajo pred večino in naj se nič več ne upirajo. Brezpogojna predaja bi tudi ustrezala večini prebivalstva in koristim vse Španije. »Daily Telegraph« ugotavlja, da je prebivalstvo v republikanski Španiji sito vojne in si ne želi ničesar drugega kakor čim prej miru.

Predsedniške volitve v Franciji

Pariz, 8. marca AA. Narodna skupščina se bo sestala v Versaillesu k volitvi novega predsednika republike najbrže 5. ali 6. aprila.

Francoske finance se stalnoboljšujejo

Pariz, 8. marca. br. Francoski finančni minister Reynaud je imel sredi govora, v katerem se je izredno optimistično izrazil o francoskem finančnem položaju. Poudaril je med drugim, da bo francoska vlada v bodoče vsake štiri mesece objavila poročilo o stanju fonda za obrambo francoske valute v smislu valutnega izravnalnega sporazuma. Državni fond za obrambo francoske valute razpolaga sedaj z desetkrat tolikšno količino zlata kakor lani ob tem času. Zlato se vrača v Francijo. Industrijska produkcija stalno narašča in francoski narod krepko podpira svojo vlado, ki si na vse načine prizadeva, da bi obnovila blagostanje v državi.

Nenaden povratek Skladkowskega v Varšavo

Varšava, 8. marca p. Min. predsednik Skladkowski se je v naglici vrnil s svojega inspekcijskega potovanja po vzhodnih krajih Poljske. Na svojem potovanju je pregledal posamezne vojaške posadke vzdolž južne poljske meje. V Lvovu je celo odredil poskusni alarm. V Stanislavu je imel daljši posvet s tremi vojvodi. Njegov nenaden povratek v Varšavo je zbudil v tukajšnjih političnih krogih veliko pozornost.

S kitajskih bojišč

Čungking, 8. marca. AA. (Reuter). Japonske čete so nasloščile mesto Čungking, ki leži sredi pokrajine Hopej. Na jugovzhodnem koncu mesta divjajo ognjeni boji na nož. Položaj na bojišču severno od Hankova je postal zelo napet. Drugi japonski oddelki zdaj napadajo Vangčing, ki leži 20 milj severno od Čungkinga, da prodre v dolino reke Sjang.

Tatvina važnih diplomatskih listin v Londonu

London, 8. marca v. Vsa londonska policija je na delu, da bi izsledila tatove važnih vojaških dokumentov, ki so bili v ponedeljek ukradeni iz nekega avtomobila. Lastnik je avtomobil zapustil le za nekaj minut, med tem časom pa so bili tajni dokumenti že ukradeni. Čeprav so bili v avtomobilu še drugi zavoji in stvari, so izgubili samo dokumenti.

Obsedno stanje v Iraku

Zadužen upor proti razpustu parlamenta

Kairo, 8. marca o. Listi poročajo iz Bagdada, da je iraška vlada proglasila v vseh iraških mestih obsedno stanje. Razširilo se je namreč govorice, da se pripravi prevrat. O podrobnostih političnega položaja v Iraku ni vesti, bilo pa je nekaj nemirov, ki so baje v zvezi z razpustom iraškega parlamenta. V svojem komunističnem zatruje bagdadska vlada, da so bili njeni ukrepi potrebni zaradi raznih nemirov in odpora proti vladni politiki.

tiki glede na razvoj vsearabskega pokreta.

Bagdad, 8. marca br. Iraki upor je bil v kati zatrt. Spočetka so se upornikom pridružili tudi nekaj oddelkov vojaštva v okolici Bagdada. Po izredno strogih ukrepih vrhovnega poveljnika mesta so se uporniki vdali. Njihovi voditelji so skušali pobežati, a so bili skoraj vsi aretirani. Postavljeni bodo pred vojaško sodišče.

Politični obzorik

O normalizaciji političnih razmer

Narodna skupščina je, kakor je znano, sprejela v načelu državni budžet za leto 1939-40. Pri tej priliki je imel glavni poročevalec Franc Gabrovšek zaključni govor, v katerem je med drugim izjavil: Nihče ne more zanikati, da obstoja hrvatsko vprašanje. V interesu države je, da se to vprašanje čim prej reši. Pri Hrvatih je doživela unitaristična ideja popoln polom. Dr. Maček ima legitimacijo vsega hrvatskega naroda, ki se je izjavil proti unitarizmu. Zato bi bilo odveč govoriti o sporazumu na tej podlagi. Dr. Maček ne more dobiti več glasov pri novih volitvah kakor jih je dobil pri decembrskih volitvah, a za koga so Slovenci, to je znano. Zato ni potreben nov volilni zakon. Za stvar sporazuma ni potrebna nova narodna skupščina, ker bo sedanja stocila vse, da pride do sporazuma. Sedanja narodna skupščina ni nobena zapreka za sporazum, ona je sprejela tudi vladno deklaracijo, za katero je dala pobudo namestništvu... — »Obzore« je zabeležil ta Gabrovškova izjava in jih takole komentiral: »Razumljivo je, da Gabrovšek ne želi novih volitev, ker je 11. decembra pri volitvah njegova skupina dobila vse mandate v Sloveniji. Nove volitve bi ji torej ne mogle prinesiti nobenega ojačenja, morda bi mogoče izgubila nekoliko mandatov. Toda ta moment, ki je dejansko samo lokalni — slovenski, ne sme biti za preka, da bi se ne izvršila svobodna konvokacija volilcev, brez česar si po splošnem priznanju ni mogoče zamisliti normalizacije političnih razmer... Treba je pripomniti še to, da sedanje razmerje poslaniških mandatov v nobenem pogledu ne odgovarja številni moči Hrvatov in Srbov, pa je tudi to en razlog več, da se v opozicijskih krogih začudeno vprašujejo, kako je Gabrovšek mogel trditi, da ni treba razpisati novih volitev, istočasno pa se zavzemati za nujno in pravilno rešitev hrvatskega vprašanja. Z ozirom na ta dejstva je razumljivo, da pričakujejo zagrebški opozicijski krogi, kakor čujemo tudi beograjska opozicija, z velikim zanimanjem napovedani govor predsednika vlade... Vseka kor smo stopili v važen politični leden. Govor predsednika vlade bo razbistril politično stran sedanje situacije.«

Stojadinovičeva skupina

Za državni budžet v načelu je glasovalo, kakor je znano, 281 poslanev. Opozicija se glasovanja ni udeležila, glasovanja pa se je udeležila tudi Stojadinovičeva oja skupina, ki šteje 22 mož. Kakor beležijo beograjski in zagrebški listi, tvorijo to skupino ti-le poslanci: dr. Milan Stojadinović, Milorad Veselinović, Dimitrije Beširović, Vukasin Babić, Voja Gjorgjević, Živko Gjorgjević, Danilo Gjurović, Dobrovo Stolević, Stamenko Stolešić, dr. Dragutin Sokolović, Ljuba Popović, Drago Stojadinović, Ilija Popović, dr. Brana Kaludjerčić, Vlada Kazimirović, Sava Jakšić, Panta Jovanović, Milutin Krstić, Miloš Madićanin, Gjura Jančević in dr. Anton Ogrizek.

Snežne razmere

Poročilo tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS

Z dne 8. III. 1939
Kranjska gora-Vrški 1515 m: —5, sneži, 15 cm pršica, 50 cm podlage
Rateče-Planica 870 m: 0, delno oblačno, prisojno prekopneva, osonje 20 cm snega, južen, skakalnice uporabne
Planica-Slatina 950 m: 0, delno oblačno, 35 cm snega, južen
Peč-Petelinjek 1440 m: 0, delno oblačno, 35 cm snega, južen
Pokljuka 1300 m: —3, oblačno, 5 cm pršica, 50 cm podlage
Dom na Komni 1520 m: —3, sneži, 15 cm pršica, 140 cm podlage
Dom na Voglu 1540 m: —4, sneži, 10 cm pršica, 140 cm podlage
Dom na Krvavcu 1770 m: —5, 15 cm pršica, 75 cm podlage
Velika Planina 1558 m: —4, 15 cm pršica, 50 cm podlage
Peca 1654 m: —2, delno oblačno, 10 cm pršica, 50 cm podlage
7. III. 1939
Mozirska planina 1333 m: —4, oblačno, 60 cm snega, pršic
Menina planina: —8, oblačno, prisojno 35 cm, osonje 60 cm.

Sestanek poslanika Puriča in Bonnetta

Pariz, 8. marca AA. Jugoslovanski poslanik dr. Purić je priredil včeraj v poslanstvu obed, ki so se ga udeležili tudi zunanji minister Bonnet, trgovinski minister Jantin, predsednik senatnega odbora za zunanje zadeve Beranger, načelnik generalnega štaba Gamelin in admiral Darlan ter jugoslovanski vojaški ataše in trgovinski ataše.

Borzna poročila

Curih, 8. marca. Beograd 10, Pariz 11.6575, London 20.63, New York 439.75, Bruselj 74.00, Milan 23.15, Amsterdam 233.62, Berlin 176.50, Praga 15.05, Varšava 83, Bukarešta 3.37.

Zasebnim nameščencem

Strokovne organizacije velike večine zasebnih nameščencev v Sloveniji so se spoznale, da postavijo enotno kandidatno listo za volitve delegatov Pokojninskega zaveza za nameščence v Ljubljani.

Za složni nastop vseh nameščencev smo se odločili v prepričanju, da bomo tako najlažje varovali interese zavarovancev. Borba za Pokojninski zavod med nameščenci je odveč, ker imajo vsi zavarovanci enake zahteve do pokojninskega zavarovanja, in je tudi škodljiva, ker bi razdvajala nastop nameščencev le slabilo njihovo enotno zahtevo zastopajo vsi nameščenci enotno in enotno in tudi takrat, ko volijo samoupravo svoje najvažnejše socialne ustanove.

Dajanje pokojninskega zavarovanja so urejene v starem zakonu, ki je izšel že pred 33 leti. Od takrat so se socialne in gospodarske razmere nameščencev popolnoma spremenile. Zato se mora spremeniti tudi zakon o pokojninskem zavarovanju, da bo odgovarjal novim življenjskim potrebam zasebnih nameščencev. Predvsem se mora okrajšati zavarovalna in starostna doba za dosego starostne rente, olajšati se morajo pogoji za dosego vdovske rente, pritegniti je treba v pokojninsko zavarovanje vse ostale zasebne nameščence (trgovske, strojniške in druge), ki še niso zavezani zavarovanju.

Uprava Pokojninskega zaveza se mora voditi po zdravih in preudarnih gospodarskih načelih, da bodo vse naložbe donosne in popolnoma varne. Upravne izdatke je treba kolikor mogoče zmanjšati. Samoupravni delokrog zaveza naj bo najširši samouprava ne sme biti v nobenem pogledu okrnjena, posebno ne glede samostojnega razpolaganja z imovino zaveza, pri čemer naj odločujejo le interesi zavarovancev in interesi narodnega gospodarstva v območju, na katerem posluje Pokojninski zavod.

Te zahteve, ki jih postavljamo, so velike. Le složen in enoten nastop vseh zavarovancev jim bo lahko prinesel uspeha. Kdorkoli bi torej kvaril tak enoten nastop pri volitvah v Pokojninski zavod, bo le škodljivec interesov vseh zavarovancev. Volitve v Pokojninski zavod so iz stvarnih razlogov nepotrebne. Vsem zavarovancem je omogočeno, da se uveljavijo na »Združenih listih zasebnih nameščencev«, ki jo postavljajo podpisane strokovne organizacije. Kdor bo šel druga pota, bo povzročil Pokojninskemu zavodu za 300.000 din nepotrebnih stroškov za izvedbo volitev, kar bi sicer lahko dobile vdove in sirote zavarovancev.

Vse zavarovance Pokojninskega zaveza vabimo, da poverijo svoje zaupanje naši »Združeni listi zasebnih nameščencev« in da jo podpisajo, odklonijo pa naj vsak separatističen nastop posameznikov in podpisov na vsaki drugi kandidatni listi.

Združeni akcijski odbor za volitve v Pokojninski zavod:
Joško Zemljič
predsednik Zveze društev zasebnih nameščencev v Ljubljani

Rudolf Smeruš
predsednik Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev v Ljubljani

Biber Joško in Briški Anton za Spornozumni odbor bančnih in zavarovalnih uradnikov v Ljubljani.

Organizacije v sklopu Zveze društev zasebnih nameščencev:

Društvo zasebnih in avtonomnih nameščencev v Ljubljani.

Organizacija praktičnih tehnikov v Ljubljani.

Društvo nameščencev Nabavilajne za druge drž. žel. v Ljubljani, pododbor v Mariboru.

Društvo zasebnih zemljedelskih nameščencev dravske banovine v Ljubljani.

Podružnica Saveza apotekarskih sodelavnikov v Ljubljani.

Zveza delovodij in industrijskih uradnikov v Ljubljani in okrajna društva v Ljubljani, Kamniku in na Jesenicah.

Društvo nameščencev Združenih papirnic Vevče, Gorjane in Medvode.

Društvo rudniških nameščencev v Trbovljah, krajevne skupine: Trbovlje, Hrastnik, Zagorje, Krmelj, Senovo, Laško in Kočevje.

Društvo nameščencev Svinčenega rudnika Mežica—Črna.

Društvo zasebnih in avtonomnih nameščencev v Kranju.

Društvo nameščencev, KID na Jesenicah.

Društvo zasebnih in avtonomnih nameščencev na Jesenicah.

Društvo slovenskih odvetniških in notar-skih uradnikov v Celju.

Društvo zasebnih in avtonomnih nameščencev v Celju.

Društvo zasebnih in avtonomnih nameščencev v Mariboru, podružnica v Slov. Bistrici.

Društvo zasebnih in avtonomnih nameščencev v Kočevju.

Društvo zasebnih nameščencev v Rušah.

Organizacija trgovskih in privatnih nameščencev v Trbovljah.

Društvo samoupravnih nameščencev v Ljubljani.

Organizacije v sklopu Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije:

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Ljubljani.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Mariboru.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Celju.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Murski Soboti.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Slovenjgradcu.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Trbovljah.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Litiji.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Krškem.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Novem mestu.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Kranju.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica v Radovljici.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev podružnica na Jesenicah.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev Slovenije, podružnica nameščencev socialnih zavodov v Ljubljani.

Društvo združenih zasebnih in trg. nameščencev Slovenije, podružnica zavarovalnih nameščencev v Ljubljani.

Društvo organizator za mariborsko okrožje v Mariboru.

Društvo organizator za ljubljansko okrožje v Ljubljani.

Društvo združenih nameščencev v Ljubljani.

in podjetij din 104.490, razno din 35.690, davčnine na premož, električni tok in koka din 988.000, zaostala vodarina, povračilo iz kalidrinkega fonda in prebete iz leta 1937/38 din 910.587. Skupaj din 3.308.949.

O proračunu se je razvila daljša in zelo zanimiva debata. Prvi se je oglašil k besedi obč. odbornik g. dr. Stanovnik Aleš, ki je kritiziral obstoječe razmere v državi in izjavil, da njegov klub ne bo glasoval za proračun. Njegov govor je bil bolj primeren za Narodno skupščino, kot pa za občinsko posvetovalnico.

Obč. odbornik g. dr. Štempihar Ivan se načelno ni izjavil proti proračunu, pač pa

je predlagal, naj se na merodajno mesto pošlje resolucija slične vsebine, kot jo je na zadnjem lanskem zasedanju poslal banski svet na vlado. Župan je predlog g. dr. Štempihara zavrnil, ker ga ni smatral za resnega in ga sploh ni dal v razpravo in na glasovanje.

Obč. odbornik g. dr. Rekar Ernest (JNS) je izjavil, da je proračun realen in da popolnoma odgovarja velikim potrebam občine in tudi socialnim razmeram davkoplačevalcev. Proračun je bil končno z glasovi večine z malimi spremembami sprejet.

Na zemlji je še dovolj prostora

Na svetu bi lahko živelo 10 milijard ljudi, dočim jih živi zdaj 2.100.000.000

Ena glavnih zmot Malthusa in njegovega nauka je bila trditve, da grozi svetu izumiranje od lakote, če se bo število ljudi neprestano množilo, kajti zemlja naj bi ne mogla vseh preživljati. Malthus ni vedel, da bo tehnika storila svoje, tako da bo lahko zemlja preživljala vedno več ljudi. Zmotno je domneval, da se človeštvo množi v geometrični progresiji, kar kapital pri obrestih od obresti. Geometrični zakon pa tu ne velja. Številčni prirastek ljudi se ravna po točnem biološkem zakonu, vodenem v vsaki razvojni fazi h gotovi meji. Velik porast v zadnjih dvestoletjih je bil omogočen deloma s tehničnim razmahom, deloma pa z napredkom v medicini.

Število ljudi na zemlji se je potrojilo, tako da jih je zdaj 2.100.000.000 in to število bo še stalno naraščalo. Navzile temu pa naši zemlji ne preti preobilenost. Možnost preživljanja ljudi se veča hitreje, kar narašča število ljudi. Na svetu je še toliko neobjudene ali redko objudene zemlje, da bi lahko v sedanjih življenjskih pogojih zemlja prehranila petkrat toliko ljudi, kakor jih živi na njej zdaj. Po sedanjih razmerah cenijo strokovnjaki maksimum na 10 milijard. Tehnika bo pa še napredovala in z njenim napredkom se bo pomaknila še ta meja kvadrata. Kapaciteta zemlje ni konstantna in bolj kakor kadarkoli smo zdaj daleč od nevarnosti, da bi začeli ljudje umirati zaradi preobilenosti. O preobilenosti ne more biti niti govora. Dokler bo na svetu toliko neobdelane zemlje, bo mogoče naseliti vse ljudi, kar jih živi kje preveč na temnem, ustanovljali se bodo lahko novi domovi, novi narodi in države. Vse je odvisno od pravilne razdelitve, od pravilne organizacije sveta. Kakor ovira sebičnost posameznikov pravno razdelitev narodnega dohodka, tako lahko sebičnost nekaterih narodov prepreči pametno ureditev in razdelitev sveta ter povzroči socialne homatije. Ogromna prostranstva še neobdelane zemlje čakajo na naselitev in obdelovanje. Dokler vsa zemlja ne bo obdelana bo na njej dovolj prostora za vse ljudi.

Afrika, Amerika in Avstralija so deli sveta, ki še čakajo na naselitev. Afrika je trikrat večja od Evrope pa ima samo 150.000.000 prebivalcev. Najgostejše je naseljen Egipt, dočim ima severna obala enako gostoto prebivalstva kakor pred 2.000 leti. Tudi zapadna in južna obala bi lahko preživljali znatno več ljudi. Tudi Amerika še daleč ni dovolj naseljena, saj ima samo 280.000.000 in njena gostota je najmanj sedemkrat manjša od one v Evropi. Najgostejše je naseljena vzhodna obala Severne in južne Amerike, kjer so poedini kraji že zdaj tako gosto naseljeni kakor v Evropi. Združene države ki imajo 135.000.000 prebivalcev in merijo 17.800.000 km², bodo dosegle najbrž do konca 20. stoletja 200 milijonov prebivalcev. Zaenkrat pride tam na 1 km² 20 prebivalcev. Južna Amerika je še vedno zelo redko naseljena. Najmanjši del sveta Avstralija, razen južnovzhodne obale skoraj sploh ni naseljena. V ostali je sicer precej puščav, na drugi strani pa tudi prostrane ravnine, kjer bo treba ljudi še naseliti. Analiza se pa upira tujim priselencem, a sama nima preveč ljudi, da bi jih mogla poslati v Avstralijo. Nova Zelandija meri 268.000 km² pa ima samo 1 milijon 600.000 prebivalcev in je ena najbolj zdravih dežel na svetu.

V splošnem lahko rečemo, da je na svetu še za daljno bodočnost dovolj prostora za vse ljudi. O preobilenosti ne more biti niti govora. Dokler bo na svetu toliko neobdelane zemlje, bo mogoče naseliti vse ljudi, kar jih živi kje preveč na temnem, ustanovljali se bodo lahko novi domovi, novi narodi in države. Vse je odvisno od pravilne razdelitve, od pravilne organizacije sveta. Kakor ovira sebičnost posameznikov pravno razdelitev narodnega dohodka, tako lahko sebičnost nekaterih narodov prepreči pametno ureditev in razdelitev sveta ter povzroči socialne homatije. Ogromna prostranstva še neobdelane zemlje čakajo na naselitev in obdelovanje. Dokler vsa zemlja ne bo obdelana bo na njej dovolj prostora za vse ljudi.

Tri muhe

Slavni ameriški humorist Mark Twain se je nekoč spri s trgovcem v hiši, kjer je stanoval in maščeval se mu je tako, da je o njem objavil kratko vest v listu, ki ga je takrat urejeval. Vest se je glasila:

Včeraj popoldne so prileteli tri muhe v trgovino gospoda Wallace v Kolodvorski ulici in jele se pokušati njegovo robo. Prva muha je sedla na krasičen rdeč bombon in kmalu je obležala mrtva, kajti bombon je bil strupen. Druga muha je sedla na kos salame in zadel jo je enaka usoda. Nasprotno je pa odnesla tretja muha celo kožo. Sedla je namreč na razstavljeno muholovko.

Pozlačene obleke

Londonski kemik prof. Charles Gibson je slučajno odkril kemično spojino, iz katere se da izločati zlato na porcelan, na steklo pa tudi na tekstilno blago. V to raztopino pomočena tkanina se prevleče v šestih minutah z izredno tenko zlato mrežo in prof. Gibson pravi da bodo dane v doglednem času lahko nosile obleke prevlečene s čistim zlatom. Ker je zlata mreža zelo tenka, blago ne bo pretežno niti pravično drago, pač bo pa po svojem leku pravično.

Izdelava zlatih vlaken za tkanino je bila doslej zelo zapletena, zamudna in draga. Uporaba Gibsonove spojine je ne samo mnogo hitrejša in enostavnejša, temveč tudi mnogo cenejša. Prof. Gibson je dal svoj izum patentirati in sestav spojine ostane njegova tajna, ki jo bo najbrž drago prodal tekstilni industriji, katere se že živo zanima za njo. Spojino je odkril

— Do polnoči morava opraviti svoje delo, kajti opolnoči se zopet vrne, — je dejal Hark.

— Kje je ta jašek? — je vprašal Samek ves nestren.

— Trenutek. Stojte na tej plošči in ne ganite se.

Inženir Hark je tudi stopil na široko ploščo stroja. Plošča je bila železna in zarezana, da bi ne mogla delavcem noge spodrsniti. Hark je potisnil na ploščo tudi dve vreči in usnjeno torbo. Potem je pa potegnil iz žepa nož in se sklonil.

— Tega vhoda bi gotovo ne našli, kajne? — je dejal začudenemu Sameku.

Konica nožena je počasi drsela po eni zarezi, potem se je pa ustavila.

Ko se je Samek sklonil, da bi pogledal, na čem se je nož ustavil, je opazil majhen kov' nast valjarček, potisnjen v zarezo. In tedaj je nož zadel ob valjarček in ga potisnil navzdol.

V stroju je zamolklo začrknilo, potem se je pa jeklena plošča stresla in ves kolos se je jel spuščati v globino.

Inženir Samek je zadržal sapo.

— Duhovito! — je pripomnil.

— Peljeva se skozi pas selenovega žarka. Tudi če bi ta mehanizem sami našli, bi o selenu niti ne slutili in potem bi se čudili, da so zazvonili vsi zvončki in zatulile vse sirene v tovarni.

— Ali je vse dobro zavarovano?

— Seveda.

Stroj se je počasi spuščal. Po Samekovi cenitvi je moral biti kakih trideset metrov pod zemljo, ko se je kolos ustavil. Hark je potegnil iz žepa močno svetilko in opisal z njenim stožcem nekaj

kih spojin, ki naj bi v možganih slaboumnih ljudi učinkovale zdravilno. Ruska akademija znanosti pravi v svojem poročilu, da se je posrečilo profesorici Sternovi odkriti način kako spraviti v možgane gotove snovi po ovinku mimo pregrade. Sternova dela poskuse na živalih in njena dognanja bodo posebno važna za lečenje slaboumnih ali živčno bolnih ljudi.

Maršal Petain veleposlanik

Španska narodna vlada je pristala na imenovanje maršala Petaina za francoskega veleposlanika v Burgozu. Tozadevna nota, ki jo je izročil v četrtke dopoldne španski veleposlanik Quinones de Leon, se izraža zelo toplo o maršalu Petainu. Čeprav je imenovanje maršala Petaina za prvega francoskega veleposlanika v Bur-

gosu presenetljivo, sega petainov odira njegove kariere. Ta sloveči francoski vojskovodja je dobil že večkrat v zadnjem trenutku poslanstvo, ki mu ga ni nihče prisojal. Saj je šel tudi v svetovno vojno, med katero je dobil maršalsko čelo kot polkovnik, ki so ga hoteli odsloditi iz vojske. Potem je branil Verdun in zapisal svoje ime kraj imena maršala Focha. Focheva slava je bila suggestivnejša, ker je bil vrhovni poveljnik zavezniške vojske, toda brez Petaina bi ne bilo Fochevega uspeha.

O Fochevem poslanstvu v Burgozo je odločila bolj njegova učiteljska preteklost nego svetovna vojna. Petain je bil instruktor v vojaških šolah in profesor pehote na vojaški akademiji. Tam je bil nekaj časa med njegovimi učenci tudi mladi španski polkovnik Francisco Franco, sedanjí gospodar narodne Španije, ki se rad in s hvalečnostjo spominja časov v francoski vojni akademiji. Pozneje je Petain še enkrat srečal svojega učenca in sicer na bojišču v Maroku, ko je bil leta 1925. vrhovni poveljnik proti Abdel Krimovim četam poslane francoske vojske. S Petainovim prihodom se je jela obratovati vojna sreča in general Franco, ki je položil v Maroku kot vojskovodja izpit, visoko ceni in spoštuje maršala Petaina kot svojega učitelja taktike.

Opozorjamo na nocojšnjo goštevajočo Anito Mezetovo v operi »La Bohème«. Anita Mezetova je odlična slovenska pevka, sedaj stalna članica Narodnega gledališča v Beogradu, kjer nastopa v največjih in najpomembnejših sopransko-lirskih vlogah. Uziva kot pevka in igralka velik slove. Ostala zasedba je: Heybalova, Banovec, Primožič Petrovič, Zupan, Dolničar. Dirigent in režiser Štrifof. Predstava je zven abnoma.

Opero »La Bohème«, ki bo v nji dreval gostovala članica beogradske opere Anita Mezetova, bo prenašal tudi naš radio.

ŠKOTSKA

Sandy je kupil na dražbi barometer in ga poslal svoji materi v dar. Ko je prišel na dopust, ga je mati vprašala, kaj naj počne s to čudno stvarico. Sandy ji je pojasnil, da se da s tem napovedovati vreme. Mati se je zgrozila: Ti pa res znaš razmetavati denar. Od česa imam revmatizem?

krogov po prostoru. Tu je bil jašek nekoliko razširjen, toda nikjer ni bilo nobenega vodoravnega hodnika.

—Tudi če bi se vam posrečilo priti tu sem, bi naprej ne šlo, — je dejal Hark smeje. — Pazite, stisnite se k desni steni za seboj.

Hark je tedaj s prsti nežno pogladil nekaj zob velikega kolesa. Na enem zobu se je njegov prst ustavil. Zob je bil vdolan v jamici in ko je rahlo pritiskal nanj, se je prikazal iz nje.

Stroj se je zopet stresel in se tiho nagnil na stran. Obstal je nagnjen približno v kotu tridesetih stopinj in tam, kjer je bila jeklena plošča, se je prikazal betonski hodnik.

Moža sta se zavistela čez posodo za vodo in stopila na hodnik. Hark je zopet pognal mehanizem stroja, kolos se je naravnal in se jel dvigati zopet nazaj, kjer je bil prvotno.

— Nekoliko nerodno dvigalo, — je m'n'l Samek.

— Imel sem mnogo dela, preden sem prišel na to, — je odgovoril Hark in odšel naprej po vlažnem hodniku. Tu pa sta morala stopati čez luže in se pripogibati, da nista zadela z glavama ob nizek strop.

— Zdjav se pod novim poslopjem, — je pripomnil Hark.

Luč njegove svetilke je poskakovala po stropu in po stenah. Hodnik se je nadaljeval v cikcakah, potem se je pa naenkrat luč ustavila na visokih ieklenih vratih.

Inženir Hark je imel ključ od teh vrat. Preden ga je potisnil v ključavnico, je previdno prerezal dve žici, oviti v špranji zidu.

E. Kirchberger:

„Pot čez mrlice“

Johansk omar

Detektiv Křiž je prihitel do stopnišča in tam je slišal oddaljujoče se korake. Tiho je odhitel po stopnicah in pogledal na hodnik spodaj. Inženir Samek je bil pravkar zavljal v vogal k izhodu. Křiž je odhitel po prstih na drugi konec in čez dvorišče, potem se je pa ozrl naokrog.

Samek je bil brez sledu izginil. Prihitel je do vratarja in ga brž vprašal:

— Kdo je šel tod mimo?

Zaspani vratar je začuden izbulil oči in zmaljal z glavo v znak, da ni nikogar videl.

Pri zadnjem traktu dvorane je stal vojak, mimo katerega bi bil moral Samek iti. Hodil je odmerjenih korakov sem in tja. Ko je pa zaslišal detektiva, se je ustavil. Na deset korakov je Křiža ustavil.

— Ali ste videli koga iti tod mimo?

— Dve uri že stojim tu na straži, pa nisem videl žive duše, — je odgovoril vojak, ki je smatral Křiža za enega izmed ravnateljev.

Inženir Samek ni slutil, da mu slede. Prispel je skoraj do vrat, kakor mu je bilo rečeno, potem je pa krenil po ozkem hodniku stare strojnice.

Razen ene sobe se v tem poslopju ni več delalo. Samo še stroj za mešanje olja je obratoval. Drugi stroji so stali nepremično na svojih mestih in ča-

kali, kdaj jih razdero in odpeljejo med staro železje.

Samek je smuknil skozi vrata, na katerih je bila tablica s številko 7.

Nepremično je obstal. V sobi je bilo mračno in skozi razbita okna je prodiral v njo večerni hlad. Od reke sem se je čula pesem, ki je v tišini sobe čudno odmevala.

Sredi sobe je stal nizek masiven stroj starega tipa, tudi izločen iz obrata.

Potem se je pa naenkrat dvignila iz temnega kota postava in se mu približala.

Spoznal je Harka.

— Veseli me, da je šlo vse gladko, — je zašepetal.

— Saj se šele začel, — mu je odgovoril Hark. Nekje za vrati so se začeli koraki.

— Paznik, — je zašepetal Hark in potegnil Sameka za seboj. Stopila sta na drugo stran stroja in tam sta nepremično čakala. V sosedni sobi so se zaloputnili vrata in zdaj so se koraki bližali sobi, kjer sta stala.

Čakala sta.

Vrata so se naglo odprla in vstopil je bradat mož. Ostri žarki njegove svetilke so se razleteli po pajčevinah na stropu, zadeli so ob zaprta okna, vino stroja, žvignili nekajkrat po stenah in ugasnili. Čuvaj se je prepračil, da v strojnici n'kogar ni.

— Kdo bi tudi kaj iskal v tem starem železju? — je zamrmral v brado, ko je že stal na hodniku.

Nista se ganila, dokler niso utihnila njegovi koraki na drugem koncu hodnika.